

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא קי"ב-קי"ח
פרשת בהר- בחוקותי | י"ח- כ"ד באייר (14-20 למאי)

דף קי"ב: ירושה מוגבלת בזמן

האם יתכן שאדם יירש נכס לזמן מסוים בלבד? למשל, הנכס יהיה שייך ליורש לעשרים וחמש שנים ואחר כך הוא יצא מרשותו ויעבור לבעלות אחרת?

התשובה היא **שבזמן שהיוכל נוהג** (היוכל אינו נוהג אלא כעת שרוב עם ישראל על אדמתו) **שדות שנמכרו שבים לבעליהם הראשון**. ולכן אם אדם קנה קרקע ומת והוריש אותה לבנו, ולאחר עשרים וחמש שנים חל היוכל, השדה יוצא מן היורש ושכ לבעלים הראשון.

דף קי"ג: בנות צלפחד

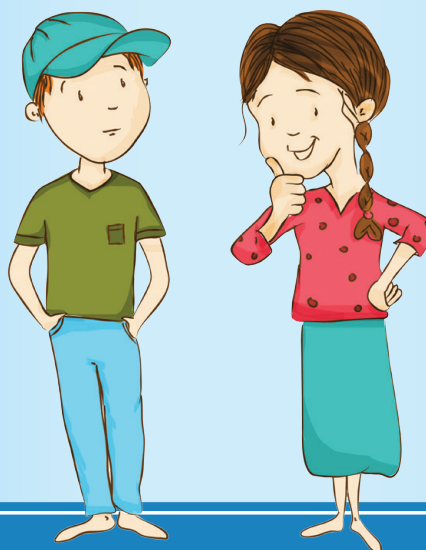
צלפחד מת במדבר ובנותיו באו בטענה למשה שיצוה שאת הנחלה שאביהן היה אמור לקבל בארץ ישראל - תירשנה הן, הנחות משה רבנו שאל את הקב"ה והוא אמר שאכן **בנות צלפחד צודקות והן תקבלנה את חלקו בארץ**.

אז טענו בני שבט יוסף, השבט של צלפחד, שהדבר עלול לגרום שנחלה של שבט יוסף תעבור לשבט אחר, אם הן תינשאנה לבני שבטים אחרים.

אכן התורה ציווה מיוחד לכאי הארץ שכל בת שירשה נחלה מאביה אינה רשאית להתחתן עם איש משבט אחר, כדי שלא תעבור נחלת השבט לשבט אחר.

מדוע באמת אם הן מתחתנות עם בן שבט אחר, הנחלה עוברת לשבט אחר?

על פי התלמוד ישנן שתי אפשרויות שכך יקרה: א. אם האישה תמות, בעלה יירש אותה. ב. גם אם בעלה ימות לפניו, הבנים שלה הרי שייכים לשבט של בעלה והם יירשו את נכסיו ולא אנשי השבט שלה.

מן התלמוד

סדר נזיקין,
פרשת בבא בתרא, דף קט"ז

"..קרא עליו את המקרא הזה 'אֵלֶּה בְּנֵי שְׁעִיר הַחַרִּי יִשְׁבִּי הָאָרֶץ לֹטֵן וְשׁוֹבֵל וְצִבְעוֹן וְעֵנָה.."
החרי ישיבי הארץ לטון ושובל וצבעון וענה.."

מעיקרא - מתחילה
אמינא - אמרתי

א

הסבר: התלמוד מביא פסוק מספר בראשית העוסק בבני שעיר, כדי לדרוש ממנו דיני ירושות וסדרי קדימויות בירושות.

על המפה

שובל

קיבוץ שובל ממוקם בצפון הנגב ליד העיר רהט. על פי מפת ארץ ישראל, הקיבוץ נמצא בדיוק במרכז ישראל, באמצע בין הנקודה הצפונית ביותר בחרמון - לנקודה הדרומית ביותר באילת. קיבוץ שובל נוסד בשנת תש"ז (1946) במסגרת מבצע 11 הנקודות, הוקם על ידי גרעין חברי השומר הצעיר ועל ידי מעפילים מהאונייה "פאטריה", ונקרא על שם הפסוק: **"בני שעיר לטון ושובל וצבעון וענה ודישן ואצר ודישן"**. לאחר מלחמת העצמאות המשיך הקיבוץ לקלוט חברים והפך לאחד המשקים החקלאיים הגדולים באזור. בתחילת דרכו התנהל הקיבוץ באופן שיתופי לגמרי ולחבריו לא היה רכוש פרטי כלל, אולם עם השנים בוטלה שיטה זו ורמת השותפות הופחתה בהדרגה. כיום גרים בו כ-650 תושבים.

קיבוץ שובל (wikimedia.phpcurid=3129578)

דף קי"ד: "אין עד נעשה דין"

אלוהו יואב עובדים בבית הדין בתפקידים שונים. פעם אחת, כשהסתים דין מסוים בבית הדין, ביקש יואב מאלוהו שילוח לו 500 ש ואלוהו מיד הלוח לו בשמחה.

לאחר שבעות אחדים, כשביקש אלוהו מיואב שיחזיר לו את החוב, השיב יואב: מצטער, אני פשוט לא זוכר שהלוית לי כסף. אמר אלוהו ליואב: הרי אנחנו בבית הדין, הבה ניגש לדינים שיכריעו מה לעשות. הדינים שמעו את דברי שני הצדדים ושאלו את אלוהו: יש לך ראיה שהלוית לו כסף? השיב אלוהו בחיך: "לשם מה אני צריך ראיות? אני הלוית לו כן בבית הדין ואתם, הדינים, ראיתם בעצמכם את ההלואה, אתם תהיו העדים שלי".

ענו לו הדינים: אנחנו לא יכולים להיות עדים, מכיון שישנה הלכה במסכת בבא בתרא, דף קי"ד האומרת: "אין עד נעשה דין" - אדם אינו יכול להיות גם עד וגם דין באותו ענין.

דף קט"ז: טעותם של כת הצדוקים

בתקופת בית המקדש השני היתה כעם ישראל כת שנקראה "צדוקים". הצדוקים לא האמינו בפרושי התורה שנקשרו בידי חז"ל דור אחר דור מפי משה רבנו, ששמעם בהר סיני, ולפעמים הם שיכשו את משמעות הפסוקים ועיתו את ההלכה. בדרך זה מסופר שהצדוקים טענו שיש מקרים שבהם בנות הנפטר נטלות חלק בירושה אפילו שלנפטר היו בנים, עד שרבי יוחנן בן זכאי התוכח עמם והוכיח לעין כל שטענותיהם הן טעות. אותו היום היה כ"ד בטבת ובקבר קבעוהו כיום טוב.

דף קט"ז: דיני ירושה

בדיני ירושה למדנו שאחרי האב - הירששים הבאים הם בני האב, כלומר אחי המת. אם הוא לא הותיר בנים - יורשות אחיות המת, ואם הוא לא הותיר צאצאים כלל, אביו - הסב - הוא הירש, ואחריו הבנים של הסב - דודי המת. אם גם הוא לא הותיר צאצאים - הבאים בתור לירושה הם אבי הסב וצאצאיו, כך עולים דור אחר דור עד אחד מבניו של יעקב אבינו ונותנים את הירושה לצאצאיו.

התלמוד מדגיש כי לא קימת אפשרות שיצטרפו לעלות בחיפוש אחר קרובי הירושה עד יעקב אבינו עצמו, כי אפשרות זו אומרת שכל בני ראובן, או שמעון וכו', מתו, וזה לא יתכן שכן חז"ל קיבלו במסורת שלעולם לא יכלה שבת שלם מישראל.

★ | מן ההיסטוריה

מבצע 11 הנקודות

במוצאי יום כיפור תש"ז (1946) הוקמו 11 יישובים חדשים בנגב, במבצע בזק שיזמה הסוכנות היהודית. מטרת המבצע הייתה להביא להכללת אזור הנגב בתוך גבולותיה העתידיים של המדינה היהודית. זה היה מבצע ההתיישבות הגדול מסוגו בשנים שלפני הקמת המדינה. באותו הזמן היתה ההתיישבות היהודית בנגב מועטה, והבריטים התכוונו למסור אותו לערבים במסגרת תוכנית החלוקה. כדי לשנות זאת הוחלט להקים במהירות נקודות התיישבות חדשות. **מיד במוצאי יום כיפור יצאו כ-1,000 איש ב-200 משאיות לנקודות שנבחרו, והקימו בהן יישובים בסיסיים בשיטת "חומה ומגדל".** בעקבות הצלחתם של יישובים אלה המליצה ועדת אונסקופ של האו"ם לכלול את הנגב במדינה היהודית.

מיקום יישובי 11 הנקודות בנגב - מסומנים באדום (תמר הירדני, Wikipedia)

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

👤 | מתולדותיו

שמחה בלאס

(תרנ"ח-תשמ"ב, 1897-1982)

שמחה בלאס ז"ל היה פעיל ציוני ומהנדס מים ישראלי. בלאס נולד בפולין ועלה לארץ בשנת תרפ"ז (1927), תכנן מפעלי מים עיקריים של היישוב בשנות ה-30 וה-40, היה אחד ממייסדי "מקורות" ויזם תוכניות של החברה עד למוביל הארצי. בלאס כיהן כ"יועץ הממשלה לענייני המים" בשנים הראשונות של המדינה, ייסד את חברת תה"ל (תכנון המים לישראל), היה ראש המתכננים של מוביל המים הארצי, יוזם ההשקיה בטפטוף וממציא הטפטפות. **בלאס תכנן את אספקת המים ליישובים החדשים בנגב שהוקמו במבצע 11 הנקודות, וכך התאפשרה ההתיישבות במקום.** כמו כן, הוא יזם את הקמת המועצה הטכנית של אגודת האינג'נרים והארכיטקטים בישראל ועמד בראשה בשנים תשי"ט-תשכ"ט (1959-1969). רחוב בתל אביב קרוי על שמו.

שמחה בלאס (מימין) עם אריק גונסטון, שגריר המים של נשיא ארצות הברית, דווייט אייזנהאואר על רקע בקעת הירדן (Wikipedia)

דף קי"ז: כיצד חולקה ארץ ישראל?

כְּשֶׁכְּבִי יִשְׂרָאֵל נִכְנָסוּ לָאָרֶץ חֵילָק יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון אֶת הָאָרֶץ לְחֻלְקִים חֻלְקִים וְכָל אֶחָד קִיבֵּל נֶחֱלָה בָּאָרֶץ.

למי חולקה הארץ?

בְּדֶף זֶה מוֹפִיעָה מַחְלֻקַת בְּעִנְיָן: **יֵשׁ אוֹמְרִים כִּי כָּל מִי שֶׁנִּכְנַס לָאָרֶץ זָכָה בְּחֵלֶק אֶחָד, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָאָרֶץ חוֹלְקָה לְיוֹצְאֵי מִצְרַיִם** (אֵלֶּה שֶׁהָיוּ בְּגִיל עֶשְׂרִים שָׁנָה בְּזִמְנָן יֹצֵאת מִצְרַיִם). מֵאַחַר שִׁזְיוֹצְאֵי מִצְרַיִם כָּכָר לֹא הָיוּ בְּחַיִּים, יוֹרְשֵׁיהֶם זָכוּ בְּחֻלְקִים שְׁלֵהֶם.

מה ההבדל?

וּבְכוֹן, תֵּאָדָּרוּ לָכֶם שֶׁלְּאַחַד מִיוֹצְאֵי מִצְרַיִם הָיוּ עֲשָׂרָה יְלָדִים בְּעֵת שֶׁנִּכְנָסוּ לָאָרֶץ וְלִחְבְּרוֹ חֲמִישָׁה. **לְפִי הַשִּׁטָּה הָרִאשׁוֹנָה**, כָּל אֶחָד מִיְלָדֵי שְׁתֵּי הַמִּשְׁפָּחוֹת זָכָא לְחֵלֶק שָׁוֶה בָּאָרֶץ. **לְפִי הַשִּׁטָּה הַשְּׁנִיָּה**, שֵׁהֶם מְקַבְּלִים אֶת חֵלֶק אֲבִיהֶם שֶׁיֵּצֵא מִמִּצְרַיִם, אֲזִי בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה הַמוֹנָה עָשָׂר נִפְשׁוֹת יִקְבְּלוּ חֲצִי מִהַחֵלֶק שֶׁיִּקְבְּלוּ בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה הַמוֹנָה חֲמֵשׁ נִפְשׁוֹת.

דף קי"ח: האמורא שמואל (ירחינאה)

ה"אמוראים" הם חכמי ישראל שחיו מהתקופה שלאחר כתיבת המשניות. לַפְּנֵי אֲלָפִים שָׁנִים בְּעֶרְךָ, עַד יְמֵי רַבִּינָא וְרַב אֲשִׁי שֶׁעֲרָכוּ אֶת הַתְּלָמוּד הַבְּבֵלִי, לַפְּנֵי כָּאֵלֶף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים.

מִדּוּעַ הֵם כּוֹנֵנוֹ **"אמוראים"**? מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ **אומרים** וְלוֹמְדִים אֶת דְּבָרֵי הַתְּנָאִים וּמִסְבִּירִים אוֹתָם.

אחד האמוראים הראשונים היה שמואל. אָבִיו שֶׁל שְׁמוּאֵל הָיָה מְגִדּוּלִי הַדּוֹר, וְאַחַד הַתְּנָאִים בִּירָךְ אוֹתוֹ שֶׁהוּא יִזְכֶּה לָבֶן נֶאֱמָן כְּמוֹ שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא. כְּשֶׁנּוֹלַד לוֹ בֶּן הוּא קָרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל.

האמורא שמואל נולד בעיר נהרדעא, אחר כך עלה לארץ ישראל ועוד זכה לראות את רבי יהודה הנשיא מסדר המשניות. לְאַחַר שֶׁלָּמַד תּוֹרָה בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוּא חָזַר לְנִהְרְדַעָא וְלִיָּמִים הִתְמַנָּה לְרֹאשׁ יְשִׁיבַת נִהְרְדַעָא שֶׁהָיְתָה בְּיָמָיו הַיְשִׁיבָה הַמְּרֻכָּזִית בְּכָכָל, וְקִרְאֵשׁ יְשִׁיבָה שִׁימֵשׁ גַּם כְּדֵין וּמִזִּירָה הַהוֹרָאָה לְכָל יְהוּדֵי הַסָּבִיבָה.

בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה נּוֹדְעוּ שְׁמוּאֵל וְחִבְרֹו רַב כְּגִדּוּלִי הַדּוֹר.

שְׁמוּאֵל הִתְפָּרַסם גַּם בְּכָף שֶׁיָּדַע אֶת מַהֲלָכֵי גֵרְמֵי הַשָּׁמַיִם, הַשֶּׁמֶשׁ, הַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים, וְלִפְיָכָף הָיוּ שִׁכְיָנוּהוּ **"ירחינאה"** מְלָשׁוֹן יֵרֵחַ, כְּלוֹמַר בְּקִי בְּמַהֲלַךְ הַיָּרֵחַ.

שאלת השבוע

התשובה לשאלה נמצאת בעלון זה

- א. מה פירוש הביטוי "אין עד נעשה דין", ובאיזה מקרה הביטוי הזה מעשי?**
- ב. איך יתכן שאדם יירש נכס לזמן מסוים בלבד?**
- ג. מי היו האמוראים? מדוע הם נקראו כך? ובאיזו תקופה הם חיו?**

את התשובה יש לשלוח במייל לכתובת:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

דמויות השנה בחמ"ד

ההצלה הניסית של הרב גורן

כאשר פרצה מלחמת ששת הימים הצטרף הרב שלמה גורן לכוחות שלחמו בחזית עזה. כאשר חצו את הגבול, הקומנדקר שבו נסע נפגע מפגז, וכל החיילים שבו נפגעו חוץ מהרב. הרב חבש במטפחת את צווארו של הנהג שנפגע מרסיס, ועזר לפנות את הפצועים לאמבולנס. לאחר מכן התחפר הרב גורן בשוחה כשהוא מחבק את ספר התורה שאיתו, כדי להתגונן מירי המצרים. הרב חשש שלא יצא משם בחיים, וחשב שלפחות יבוא לעולם הבא עם ספר התורה בידו. בסופו של דבר השדות שמשני צדי השוחה נשרפו, והרב ניצל משום שהסתתר בשביל הלא זרוע שלא התלקח. כששקעה השמש יצא הרב מהשוחה וחזר לכוחות צה"ל הנדהמים למראה הרב שנשאר בחיים.

דבר תורה לשולחן שבת

שנת היובל, היא השנה ה-50 לשנות השמיטה, היא שנה מיוחדת, וכך נכתב עליה בפרשת בהר:

"וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאָרְץ לְכָל יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִהְיֶה לָּכֶם וְשָׁבְתֶם אִישׁ אֶל אֶחָזְתּוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תֵּשָׁבוּ. יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִהְיֶה לָּכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת סִפְיָחָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת נִזְרָהּ. כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָּכֶם מִן הַשָּׁדָה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבֹאֲתָהּ. כְּשִׁנַּת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תֵּשָׁבוּ אִישׁ אֶל אֶחָזְתּוֹ."

מה בעצם מקור השם "יוֹבֵל"? ומדוע השנה ה-50 נקראת בשם "יוֹבֵל"? תשובתו של רש"י לשאלה זו היא שהשם "יוֹבֵל" הוא משום שבתחילת אותה שנה היו תוקעים בשופר, וקרן האיל בה תוקעים נקראת "יוֹבֵל".

ואילו הרמב"ן כתב שבשנה זו היו משתחררים כל העבדים וחוזרים לביתם, וגם כל הקרקעות שנמכרו שבות לבעליהן, ולכן היא נקראת "יוֹבֵל" - משום שמובילים כל דבר למקומו.

במפגש השבועי נזכרים שמות אחים, שאותיות שמותיהם התבלבלו. מי הם?

1. טוּל
 2. עַצְבָּנו
 3. בְּלוּשׁ
 4. הַנֶּע
- מה שם אביהם של האחים?

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי וקהילתי, הבא להנגיש את התלמוד לעולמם של ילדים, נוער ומבוגרים.

הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בכ-20 אלף עותקים, עלונים ייחודיים לחגים המופצים בכ-200 אלף עותקים, דף פייסבוק f פעיל ובו יותר מ-20,000 חברים ו-60 סרטונים הממחיזים סוגיות יסוד תלמודיות בערוץ youtube. כל אלו הם בסיס למגוון רחב ועשיר של לימוד ופעילויות חינוכיות, חברתיות וקהילתיות בבית, בבית הספר ובקהילה ברחבי ישראל ובעולם, גם בשפה האנגלית והגרמנית.

תלמוד ישראלי. מחברים דורות - מפגישים עולמות

